UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Hospitalitas

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

Vt non quæuis corona quemuis decet victorem : Ita non quiuis honos quemcunque hominem. *In Moral.*

Vt coloſsi ſeu ſtatuæ male libratæ, ſæpius ſubuertuntur Ita nimius honor per inuidiam euertit multos. *In Moral.*

Vt deciduæ ſtellæ ſubito extinguuntur: Ita quos fortuna ſubito in ſumma prouexit repente ſolent corruere. *In Moral.*

Roterodami Apud Theſſalos capitale eſt occidero ciconiam, non ob aliud, niſi quod ſerpentes interficiat : parcitur & apud Britannos miluiis, quod vrbem raptis extis pecudum repurgent: Ita quibuſdam honos habendus, non quod ipſi digni ſint : ſed quod illorũ opera nobis ſit vſui. *In Simil.*

Vt ſtellæ ſubito natæ, ſubito item euaneſcunt : Ita qui repente ſubuehuntur ad ſummos honores, citò præcipitari ſolent. *In ſimilibus.*

Thriueri. Honores quid ſimile cum fungis, ſed peius obtinent. Etenim ij tantum ventrem inflant, & aliquando leniter mentis particalam vexant. Honores vero vniuerſum hominem reddunt tumidum: nec intellectus partem, ſed totam vitiant animam. *In apoph.* 45.

Quemadmodum ſi quis cephalea laboret, aut capite doleat, coronariis ſertis non afficitur, ſed grauatur magis: atque eo fere amplius, quo odorem ipſa ſpirant maiorem: ita neque honores vitæ commoditati quicquam conducunt: ſed inſigniter officiunt. *In apoph.* 154.

Quemadmodum coquinæ nidor nequaquam hominem nutriat, ſed olfactu tantum hominem prouocat: Ita nec honores quenquã habeant, ſed infamem tantum pruritum excitant. *In apoph.* 165.

Quod ſunt flores coronarii ſine odore, hoc mihi videntur honores quæſiti ex ſtemmate, ambitione, aut opum multitudine, *In apoph.*

Præcocibus fructibus ſemper aliqua tempeſtas & periculum imminet: Ita eos qui præmature ad honores promouentur, fere tum altus vulgi excipit, *In apoph.* 118.

Multo difficilius eſt tolerare pruritum, quam dolorem: At maioris virtutis eſt, modeſte gerere honores, quam patienter ferre contemptum. *In apoph.* 122.

Venter nimio ſæpe cibo grauatur : Et animus multis honoribus diuitiis inflatur. *In apoph.* 88.

¶ ADAGIA.

Bos in quadra argentea. βοῦς ἐπὶ πίνακος ἀργυροῦ.

In eos qui perſonam ſuſtinent, officium aliquod egregium pollicentem, nec illi tamen ſunt vſui, niſi ad voluptatem aut faſtum. Der König im Kartenſpiel.

Fato Metelli.

Dictum facete & contumelioſe in Metellos. Torqueri poterit in eos, qui præter meritum ſuum ad opes ac dignitates prouehuntur.

Malus Choraules, bonus ſymphoniacus.

D. Auguſtinus in Epiſtola ad Aurelianum commemorat vulgo illud tactatum, vbi quis in ſuo genere contemptus, in præſtantiore habetur pretio: veluti ſi quis poeta ineptus profiteatur medicinam, & inter præclaros medicos habeatur.

Strumam dibapho tegere.

Pro eo, quod eſt infamiam aliqua dignitate obliterare.

Aſinus in pelle leonis.

Abibit nobis quidem Philoſophus, cæterum aſinus leonis tectus pelle.

¶ EXEMPLA BIBLICA.

Honoris parentibus exhibiti exempla: in Sem & Iaphet. *Geneſ.* 9. 23. Iuda, 43. 8. 9. Ioſepho, 46. 29. & 50. 1. 2. Dauide, 1. *Sam.* 22. 3. Salomone, 1. *Reg.* 2. 19. Chriſto, *Luc.* 2. 51. *Ioan.* 8. 49. & 9. 26. 27.

¶ HIEROGLYPHICA.

Sciendum, *haſtæ geſtamen* haud quaquam inter vulgares honores habitum, tantæq; apud veteres venerationis fuiſſe, vt loco diadematis, pro inſigni regio haberetur. *Pier. Valer. li.* 42. *pag.* 409. *A.*

Clypeis, quibus nomen incidi deſcribiue facta pulcra moris fuit: (vnde qui nihil adhuc ſtrenue in bello geſſiſſent, *alba* vtebantur *parma*, de quo Vergil. *Parmaque inglorius alba*) donabantur ab Imperatoribus honoris ergo Milites, atque etiam Dii, quare ſæpius apud Liuium legas, argentea Clypea templis illata, ac Diis dicata. *Pier. Val. l.* 42. *pag.* 413. *B. C.*

Vide etiam titulum Gloria.

Hoſpitalitas.

DEFINITIO ET ETYMOL.

HOſpitalitas, Græce, φιλοξενία, ας, ἡ, & ξενοδοχεῖον, ου, τὸ, hoſpitium dicitur & ξενίζω, hoſpitor & ξένος, ου, ὁ, hoſpes. Eſt autem hoſpes, qui extraneus à domo, ſicut aduena in ciuitate. *ſecundum B. Thom. ſuper epiſtolam Pauli ad Epheſ.* 2. *lect.* 6. *col.* 1. *fina.*

Hoſpes proprie dicitur, qui priuatim & amicitiæ cauſſa, vel recipit, vel recipitur. Vnde & pro amico externo capitur, & hoſpitium pro amicitia, hoſpitium etiam diuerſorium ſignificat, Cicero. *Ex hac vita diſcedo, tanquam ex hoſpitio, non tanquam* [...] *Commorandi enim natura diuerſorium, non habitandi* [...] *dit.* Hinc hoſpitalitas vel benignitas in recipiendo [...] aduerbium, benigne & faciliter.

¶ BIBLICI LOCI.

Hoſpes eſſe in aliqua ciuitate translatiue, qui ignorant [...] ri iſthic norint, *Luc.* 24. 18.

Hoſpitalitas commendatur, *Deut.* 10. 19. *Eſa.* 58. [...] 36. 37. *Luc.* 14. 13. *Rom.* 12. 13. 1. *Tim.* 3, 2. *Tit.* 1. 8. *Hebr.* 13. 2. [...] 1. 27.

¶ SENTENTIAE BIBLICAE.

Vita nequam hoſpitari de domo in domum. *Eccl.* [...]

Hobitabitur & paſcet & potabit ingratos, & ad hæc [...] diet. *Ibid.*

Tranſi hoſpes & orna menſam, & quæ in manu habes [...] ros. *Ibid.*

Egenos vagoſque in domum tuam. *Eſa.* 58.

Ego veni in nomine patris mei, & non accepiſtis me [...] alius in nomine ſuo (Dominus talis vel talis) illum [...] quidam, pauperes bonos excludunt, magnos autem [...] uites recipiunt ſumptuoſe (*Ioan.* 5.

Qui accipit ſi quem miſero (dicit Dominus) me accipi[...] tem me accipit, accipit eum qui me miſit. 13.

Neceſſitatibus Sanctorum communicantes, hoſpita[...] ctantes. *Rom.* 12.

Hoſpitalitatem nolite obliuiſci. Per hanc enim qui[...] runt Angelis hoſpitio receptis. *Hebr.* 13.

¶ SENTENTIÆ PATRVM.

Diſce Chriſtiane, ſine diſcretione exhibere hoſpita[...] forte cui domum clauſeris, cui humanitatem negaueris [...] us. *Aug. contra hæreſes.*

Obſecutus Loth angelis, tanquam peregrinis, con[...] ſpitalitatis, liberatus à periculo ciuitatis, & temporale [...] dium & æternum conſecutus eſt præmium. *ibid.*

Hoſpitalitatis officio ad Chriſti cognitionem venim[...] *Quæſt. Euange.*

Tanta eſt apud Deum hoſpitalitatis gratia, vt ne po[...] aquæ frigidæ à præmiis remunerationis immunis ſit. [...] Abraham Deum recipit hoſpitio, dum hoſpites quæ[...] Loth. angelos recepit: vnde ſcis an tu quum ſuſcipis ho[...] ſcipias Chriſtum, licet in hoſpite Chriſtus ſit, quia Chr[...] pere eſt, ſicut ipſe ait Hoſpes ſui, &c. *Ambroſ. de Off.*

Eſt publica ſpecies humanitatis, vt peregrinus in hoſpi[...] geat: ſuſcipitur officioſe, vt pateat aduenienti ianua. *Ibid.*

Vt humanitati, intuitu hoſpitio recipiat non haben[...] um, & egenum ſine tecto inducat in domum ſuam: [...] ret bona Chriſti, quæ ei largita ſunt bonitate Chriſti [...] datorem diligat Chriſtus, ſine murmure tribuat paup[...] ſti. *in ſuo paſt.*

Hoſpes per famam eligendus eſt populi, & iudicio [...] ne prædicationis dignitas ſuſcipientis infamia deturpe[...] *per Matth.*

Mos eſt apoſtolicæ Sedis, ordinato Epiſcopo præ[...] vt de omni ſtipendio quod accedit, quatuor debeant [...] nes. Vna videlicet epiſcopo ac familiæ eius propter ho[...] atque ſuſceptionem : altera clero : tertia vero paupe[...] Eccleſiis reparandis. *Greg. Angelorum epiſc. & habetur* [...] *eſt.*

Qualem mercedem habet, qui propter Deum pe[...] lem habet qui ſuſcipit peregrinantem, & fiunt ambo [...] propter Deum refrigerat & qui propter Deum labora[...] *ſup. Matth.*

Præferebat Sanctus Loth domus ſuæ verecundia [...] gratiam, etiam apud barbaras gentes inuiolabilem. *Am*[...] *triarch.*

Ille homo dicitur eſſe humanus, qui ſe exhibet eſſe [...] & maxime hoſpitio ſuſcipit hominem. *Auguſtin. de* [...] *ſtol.*

Quoniam quicquid habent Clerici pauperum eſt: & [...] lorum omnibus debent eſſe communes, ſuſceptioni pe[...] & hoſpitum inuigilare debent. *idem.*

¶ POETICAE SENTENTIAE.

Virgil. in 1. AEneid.

Iupiter hoſpitibus nam te dare iura loquuntur.

Hom. in θ. Odyſſeæ.

Ἀντὶ κασιγνήτου ξεῖνός θ' ἱκέτης τε τέτυκται
Ἀνδρὶ ὅς τ' ὀλίγον περ ἐπιψαύει πραπίδεσσι

Loco fratris hoſpes & ſupplicator eſt
Viro illi, qui etiam mediocriter ſit prudens.

Idem in 1. Odyſſeæ.

Ζεὺς δ' ἐπιτιμήτωρ ἱκετάων τε ξείνων τε
Ξείνιος ὃς ξείνοισιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.
Iuppiter eſt honorator ſupplicatorumq; hoſpitumq;
Hoſpitalis quid hoſpites venerabiles ſimul comitatur.

Idem in ξ Odyſſeæ.

Ζεύς τοι δοίη ξεῖνε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι
Ὅττι μάλιστ' ἐθέλεις, ὅτι με πρόφρων ὑπέδεξο.
Iuppiter tibi det hoſpes, & immortales Dei alii
Quodcunque maxime vis, quoniam me promptus hoſpi-
tatus es.

Ξεῖν' οὔ μοι θέμις ἔστ', οὐδ' εἰ κακίων σέθεν ἔλθοι,
Ξεῖνον ἀτιμῆσαι· πρὸς γὰρ Διός εἰσιν ἅπαντες,
Ξεῖνοί τε πτωχοί τε· δόσις δ' ὀλίγη τε φίλη τε.
Γίγνεται ἡμετέρη.
Hoſpes non mihi fas eſt, neq; ſi vilior te veniat,
Hoſpitem inhonorare, à Ioue enim ſunt omnes,
Hoſpitesq; pauperesq;: donum quidem paruum ſed gratum
Eſt noſtrum.

Idem in ο. Odyſſeæ.

Χρὴ ξεῖνον παρεόντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν.
Oportet hoſpitem præſentem honorare, ſed volentem diſce-
dere, dimittere.

Heſiodus.

Μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον καλέεσθαι.
Non habere multos hoſpites neq; ſine hoſpitibus.

Menander.

Ξένους πένητας μὴ παραδράμῃς ἰδών.
Hoſpites pauperes ne ſubterfugias cum videris.
Ξένοις ἐπαρκῶν τῶν ἴσων τεύξῃ ποτέ.
Hoſpitibus ſuccurrens, æqualia conſequeris quandoq;.
Ξενίας ἀεὶ φρόντιζε, μὴ καθυστερεῖ.
Hoſpitalitatem ſemper cura, ne poſt habeas.
Ξένοισι πιστοῖς πιστὸς ὢν γίγνου φίλος.
Hoſpitibus fidis fidus exiſtens ſis amicus.
Ξένον ἀδικήσεις μηδέποτε καιρὸν λαβών.
Hoſpitium iniuria afficies nunquam.
Ξένῳ μάλιστα συμφέρει τὸ σωφρονεῖν.
Hoſpiti maxime conducit modeſtum eſſe.
Ξένος ὢν ἀπράγμων ἴσθι, καὶ πράξεις καλῶς.
Hoſpes exiſtens incurioſus ſis & facies bene.
Ξένῳ δὲ σιγᾶν κρεῖττον, ἢ κεκραγέναι.
Hoſpiti autem tacere melius, quam clamare.
Ξένος πεφυκὼς τοὺς ξενοδόχους σέβου.
Hoſpes natus, hoſpites cole.
Ξένους ξένιζε, καὶ σὺ γὰρ ξένος γ' ἔσῃ.
Hoſpites hoſpitare, & tu enim hoſpes eris.
Πλάνη βίον τίθησι σωφρονέστερον.
Peregrinatio vitam facit ſapientiorem.

Plaut. Mil.

In bono hoſpite, atq; amico quæſtus eſt, quod ſumitur.

Ouid. 5. Triſt 7.

Turpius eiicitur quam non admittitur hoſpes.

Ouid.

Viuitur ex rapto: non hoſpes ab hoſpite tutus.

¶ PHILOSOPH. SENTENT.

...ecte etiam à Theophraſto eſt laudata hoſpitalitas. Eſt enim (vt ...quidem videtur) valde decorum patere domos hominum il...um illuſtribus hoſpitibus. Idq; etiam Reip eſt ornamento, ho...es externos, hoc liberalitatis genere in vrbe noſtra non egere. ...item etiam vehementer vtile iis, qui honeſte multum poſſe ...per hoſpites, apud externos populos valere opibus & gratia. ...eophraſtus ſcribit quidem Cimonem Athenis etiam in ſuos cu...s Laciadas hoſpitalem fuiſſe. Ita enim inſtituiſſe, & villicis im...aſſe, vt omnia præberentur quicunq; Laciades in villam ſuā ...ertiſſent. *Cic. li. 2. de off.*

¶ APOPHTHEGMATA.

...crates cum hoſpites ſuos ſatis tenui cœna ſuſciperet, & amicus ...hoc ei improperaret, reſpondit: Si boni viri ſunt, æquanimiter ...ent, ſi mali, non curabunt. Si res tua tibi non ſufficit, tu parcendo ...eis ſufficias tuæ.

Cleomenes. Cum amicus quidam hoſpiti in phiditiis nihil appo...iſſet niſi vinum nigrum, & panem igni duratum, ſuccenſuit ho...mi Cleomenes, dicens: Erga peregrinos non oportere nimium ...ζειν. Seueritas eſt, ſi quis à ſeipſo exigat victum duriorem, at ...humanitatis eſt, hoſpitem eodem compellere. *Plutarchus in La...cꝫn.*

Socrates rogatus, cuius hoſpitium nos quærere oportet? Illorum, ...quit, qui bene ſapiunt. *Stob. ſerm. 3.*

Stratonicus quum perhumaniter quidam eum excepiſſet, multum recreatus eſt. Videns vero mox alium introire, iterumque alium: faceſſamus hinc, ô puer, inquit ad ſuum comitem. Etenim pro columba palumbum, pro hoſpite pandocheum inuenimus. *Aelian. de varia hiſtor li, 14.*

Anonyma Impetrauit ab Athanaſio Epiſcopo Alexandrina mulier nobilis & diues, vt ex viduis quæ Eccleſiæ ſumptu alebantur, daretur ſibi vna aliqua alenda. Data eſt illi quædam miti & ſuaui ingenio, cuius facilitate eſt auctum matronæ ſtudium in pauperes. Popoſcit ſibi alteram dari: forte data eſt illi peruicax & mulier, cum qua cum ex pio hoſpitio properaret: ago tibi gratias (dixit Athanaſio) quod talem dediſti, per quam patientiæ cultus à me exercebitur. *Sabell. li. 9 c. 1.*

Lucullus, quum Græcos quoſdam per dies aliquot magnifice tractaſſet, atq; illi dicerent, ſe mirari quod tantum impendiorum ſua cauſſa faceret: Nonnihil ô hoſpites veſtra cauſſa, inquit, ſed maxima pars Luculli gratia, *Plut. in Rom. apoph.*

¶ SIMILITVDINES.

Chryſoſtomi. Quemadmodum piſcator iacto in mare reti, piſcem quidem attrahit, retrahit autem frequenter & aurum & Margaritas: Itidem & hic reti captans homines, piſcatus eſt tandem & angelos, quoq; mireris, etiam inſcius. Id quod & Paulus in huius laudibus dixit: Sectare hoſpitalitatem: per hanc enim quidam inſcientes hoſpitio exceperunt angelos. *Sermon. de Lazaro.*

Roterodami. Angues in Syria erga indigenas venenum non habent, nec eos petunt, exteros cum cruciatu exanimant: Ita inſulares in ſuos ſatis humani in alienigenas immaniſſimi ſunt. *In Similitud.*

¶ ADAGIA.

Haud vnquam arcet oſtium. οὐδέποτ' ἴσχει ἡ θύρα.

Interpres Ariſtophanis parœmiam admonet eſſe de iis, qui impendio ſunt hoſpitales, quorum fores ſemper patent, neminem excludunt. Er helt offen Hoff. Er ſchleuſt keinen auß. Es gehet zu/wie in König Artus hoff.

Semper aliquis in Cydonis domo. ἀεί τις ἐν Κύδωνος. *Suid.*

Cydon Corinthius quiſpiam erat, adeo inſignis hoſpitalitate vt etiam prouerbio locum fecerit.

Scindere penulam.

Pro eo, quod eſt, impenſius retinere hoſpitem aut inuitare prolixius, quod qui faciunt, manu in penulam iniecta, quaſi vi conantur remorari. Id adagium ex antiquitate fluxit, & Germanis quoque etiamnum hodie viſitatum. Das Röcklein/ oder den Rock zureiſſen.

Fores habet tritas, vt paſtorum caſæ. τὴν θύραν ἔχει τετριμμένην, ὥσπερ αἰπολίων.

Ironia prouerbialis in homines inhoſpitales, adituq; difficiles ſibi viuentes ſemper occluſis foribus, quod paſtores procul ab hominum commercio ſemotos, vix vnquam quiſquam interuiſat.

¶ EXEMPLA BIBLICA.

Hoſpitalitatis *exempla*: Abraham, *Geneſis* 18. 3. 4. 5. *Loth.* 19 2. Laban, 24. 31. Raguel, *Exodi* 2. 20. Rahab. *Ioſua.* 1. 2. Iacob, 2. 25. Senex Ephratæus in Gabaa, *Iudic.* 19. 20. Vidua Sareptana. 1 *Regum.* 17. 10. 15. Vidua Sunamitis, 2. *Regum* 4. 8. Iob, *Iob* 31. 32. Martha, *Lucæ* 10. 38. Zachæus, 19. 6. Simon Coriarius. *Actor.* 10. 6. Lydia, 16. 15. & 18. 3. Philippus Euangeliſta, 21, 8. Mnaſon, 16. Publius, 28, 7. Caius, *Rom.* 16. 23. Gaius, *Ioan.* 3. 6. Aquila & Priſcilla: *Actor.* 18. 3. Hoſpitalitatis fructus. *Matth.* 10. 40. 41. *Hebr.* 13. 2. Exempla in Abrahamo, *Geneſ.* 18. 23. 58. 10. Vidua paupercula, 1. *Reg.* 17. 20. Sunamitidi filio, 2. *Reg.* 4. 13. 16. Inhoſpitalitas, *Iud.* 8. 5 & 19 18. *Sam.* 25. 9. 14. *Sap.* 19, 13.

¶ EXEMPLA HISTORICA.

Abydeni olim cum hoſpitem aut ciuem conuiuio exciperent, poſt vnguentum & coronas pueros oſculandos circumferebant: quorum clamores & nutricum ſtrepitus conuiuas turbabant. *Suidas:* Hinc Prouerb. Ἀβυδηνὸν ἐπιφόρημα Abydenum Auctarium.

Camul prouinciæ Tartarorum ſubiectæ imperio, incolæ ad prodigium vſque hoſpitales, peregrinos quoſcunq; vel inuitos ſuſcipiunt. Domo cedit hoſpiti paterfamilias, vxorem & liberos illi commendat, nec ante hoſpitis diſceſſum redit. *M. Paulus Venet. li. 1. ca. 46. orientalium regionum.*

Loppi Ruſsiægens mercatores ad ſe ex variis regionibus quæſtus gratia venientes libenter excipiunt, quos in tuguriolis ſuis, cum vxoribus relinquunt: ipſi vero interim venatum abeunt. Reuerſi, ſi vxores hoſpitum concubitu conſuetudineque lætiores hilarioreſque inuenerint, munere aliquo hoſpitem donant: ſin minus, turpiter conuitiis laceſſitum expellunt. *Guagninus in deſcript. Moſcouiæ.*

Veneti Herculem Ferrarienſem Ducem, à quo grauiſſimo bello periti fuerant, pace facta Venetias venientem publico hoſpitio in

iis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

iis ædibus, quas dono à Venetis maiores eius acceperant, exceperunt: publicoque ære tota eius familia, ipſeque ad alendum donatus eſt, *Egnat. lib. 4. c. 2.*

Cum *Mardonius à Xerxe* Perſarum rege in Græcia relictus, cum exercitu Thebis ageret, Attaginus Phrynonis filius Thebanus, conuiuio magnifice apparato, Mardonium ipſum & Perſarum honoratiſſimos quinquaginta inuitauit, cum quinquaginta Thebanis, & in ſingulis lectis alternos, Perſam & Thebanum, diſcumbere fecit. *Herodot. li. 9.*

Licham ſcimus Laconem nulla re celebrem alia in Græcia euaſiſſe, quam quod ludis in Gymnicis eſſet ſolitus cœna excipere peregrinos. *Plut. in Cimone.*

Apud *Lucanos* lege cautum erat vt ſi quis ſole occidente diuertentes hoſpites, notos ignotoſue domo arceret, κακοξενίας teneretur, multumque eo nomine pendere cogeretur. *Alexand. ab Alexand. li. 4. ca. 10. ex AEliano li. 4. Var. hiſtor. & Heraclit. Pont.*

Carolus, Gothorum & Sueonum antiquus Rex. inter maximas leges conſtituit: vt Gothi ac Sueci inter ſe, & maxime in omnes aduenas & peregrinos hoſpitalitatem obſeruarent, ſummumq; nefas ducerent, quicunq; viatorem recto arceret: quod ſi quis facere tentaſſet, & idoneis teſtibus ter negaſſe hoſpitium conuictus fuiſſet, immiſſo igne ædes eius comburi iuſſit: vt domibus propriis iuſte priuaretur, qui earum vſum inhumaniter denegaſſet. Hinc ergo deductum puto, quod vix alibi in tota Europa promptior liberaliorque hoſpitalitas, quam apud Sueones & Gothos hodie inueniatur. *Ioan. Magnus. li. 4. c. 2.*

Hoſtis. Hoſtes.

¶ Biblici Loci.

Hoſtis: πολέμιος Gr. *Tſar* Hebr. i. Anguſtator, oppreſſor: à verbo *Tſarar*, Anguſtauit, afflixit, tribulauit, conſtrinxit, cõpreſſit. Hoſtes hominis, domeſtici eius, *Matth.* 10. 36. Hoſtes Præconum verbi Dei punientur, *Ier.* 20. 11. Hoſtes veritatis nihil proficiunt, *Iohan.* 12. 19. Hoſtibus ſuis vindictam retribuit Deus, *Deut.* 33. 43. Hoſtibus tradit Deus inobedientes. 28. 25.

¶ Philoſophicae Sententiae.

Qui calumniatorem tuetur, bonorum hoſtis eſt natura & genere niſi quis ſycophantæ & improbi ſemen & radicem velut agricola putat oportere relinquendam eſſe in vrbe. *Ex oratio. 1. contra Ariſtogit.*

Qui ea quibus ego capiar agit & parat, hic mihi hoſtis eſt, etſi nondum feriat neq; iaculetur. *Ex orat. 3. contra Philip.*

Armis hoſtes vincendi ſunt, & in his eſt ſalus Reip. *Ex or. de ordi. ciuit.*

Fieri non poteſt, vt externos hoſtes vincatis, niſi animaduerteritis in domeſticos hoſtes & inteſtinos, illius miniſtros: verum neceſſe eſt incurrentes in hos vt ſcopulos ſerius occurrere illis, *Ex orat. de rebus Cher.*

Hoſtes non diuitiis, ſed virtute vincuntur, quæ virtutes debilitari potius, quam augeri diuitiis ſolent: non aureo, argenteoue mucrone opus eſt, ſed ferreo. *Beſ. Card. in calum. Plat l. 4. c. 14.*

Hoſtes ſi ex mente & ore expellemus, naturam imitabimur, quæ contrariũ ſuum à ſe expellit: Sic Plato de inimicis nec oloquebatur, nec etiam cogitabat. *Fic. Plat. lib. 6.*

Hoſtem nullum qui interfeciſſet, apud Macedones capiſtro cingebatur, & apud Scythas non licebat paternam viam latam accipere. *Ariſt. Polit. 7. c. 2.*

Hostes.

Bona malaque hoſtium ex propinquo ingreſſus fines aſpicias. *Liuius Decad. 3. li. 8.*

Nihil in hoſtibus, præſertim barbaris, tam cauendum, quam dolos, perfidiam, & deceptionem. Itaque nihil eſt quo facilius aut melius ſe tueri ac defendere ab iis duces & milites poſſint, quam diffidentia & incredulitas. *Polyænus, Stratag. lib. 7.*

Qui vnum hoſtem ſponte ſuſcipit, multos inuitus habet. Amici ſinguli in periculis, hoſtes gregatim occurrunt. *P. AEmyl. libro primo.*

Non eſt difficile contundere ferociam hoſtis, qui abiecta iuſti prælii ſpe latebras captat & furtis inſidiarum nititur. *Idem, libro ſecundo.*

Nec temere contemnere hoſtes, nec eos demiſſe nimis ac perdite timere oportet, *P. Iouius, hiſtor. li. 3.*

Quæ pleriſque ardua videntur, opinione omnium faciliora euadunt: conatuſque hoſtium maiore aliquanto cum voluptate quam periculo militum noſtrorum penitus eluduntur. *P. Iouius hiſtor. li. 3.*

Hoſtes qui noſtræ tantum externæ inordinationi confiſi contra nos veniunt, vbi ſe ſpe fruſtratos eſſe ſenſerint, facile pugnam
detrectent. Multitudo vero qua ſe illi timeri putant,
ſpicienda, *Procop. de bel. Perſi. li. 1.*

Nemo hoſtes contemnendos idcirco ducat, quia
ſint inferiores, vel quia cum deuictis ſit decertan-
eundum, qui fracti iam animo ſint. Multi namque
decepti, ſeipſos ſæpius fefellerunt, & dum importune
ciunt, partas iam vires diſſoluere potuerunt. Nam
res male geſtæ viros ſolent ad egregium aliquod fa-
dum hortari, nimirum cum fortuna ipſa vel deſpera-
ad optima quæque & maxima aduentum compellit. *Proc.*
Goth. l. 3.

Æſtus, frigus, cibi, potus, ſomnus & labores comm-
eſſe cum ſeruis debent: ſed ita tamen hæc cum ipſis
mus, vt enitamur in his primum potiores ipſis conſp-
vero ſcientiæ atque exercitationis nihil omnino comm-
his debemus, quos & operarios noſtros & vectigales
mus: ſed hiſce exercitus nos ſuperiores ipſis eſſe de-
adeo ſcire Deum hominibus hæc libertatis beatit-
ta demonſtraſſe. Et quemadmodum ipſis ademi-
ipſos nunquam ab armis deſtitui oportet: adeoq;
mnia quæcunque velint maxime propria eſſe, quæ
ab armis abſint. *Xenoph. de inſt. Cyri lib. 7.*

Iniquo atque infelici loco hoſtem adoriri, nihil
feras exagitare, atque ipſa vltimo ſalutis diſcrimine
tare: vltima ſiquidem neceſſitas in rabiem vertit, atque
que, qui penitus de vita deſperent, ex timidis longe
cit. *P. Iouius. l. 2. hiſt.*

Tunc aliquis maxime nocet hoſtibus, quando
maxime, intelligit eos metuere infert. Credibile eſt
bet ſua pericula & maxime intelligere & metuere. *Th*
Hoſtes non modo decipi iuſte poſſe Ageſilaus
gloriam ei rei, & cum voluptate lucrum comitari. *Plut.*
geſilao.

Magis metuunt homines illos hoſtes, qui priores
dere, aut certe qui oſtendunt, ſi laceſſiti fuerint, ſe
pugnandum paratiſſimos, quia illi ſe par periculum
dent. *Thucyd. li. 6.*

Quum Cyrus de Aſſiriis fuſis fugatis perſequendis
lium, Cyaxares in hunc modum reſpondit, inter hom
mi Cyre, eos Perſas maxime hoc meditari, vt nulli
ti addicti ſitis, equidem & videndo & audiendo cogn
ro multo magis conducere videtur, vt maxime quis
ſuccumbat. Quid vero voluptatem hominibus ma
uerit, quam fortuna proſpera, quæ hoc tempore nob
ergo, quum res nobis ſecundæ ſint, temperanter
mus, fortaſſe poſſimus ad ſenectutem vſq; nullis ob
feliciter agere. Sin eius nulla nos capiet ſatietas,
perſequi conabimur: videre ne idem nobis accidat,
multis in mari dicitur, vt elati fortuna proſpera
facere nollent, donec interirent. Multos itidem
adeptos, dum alteram expeterent, priorem quoque
hoſtes fugientes nobis pauciores forent, fortaſſe
ciores perſequi. Nunc vero conſideres velim, cum
parte nos omnes prælio congreſſi vicerimus. Cæteri
fuerunt, quos ſi ad pugnandum non cogemus, & no
rum ignari, propter imperitiam & animi mollitiem,
animaduertent, nihilo ſe minus in periculo fore
ſubſiſtãt: vide ne cogamus eos, vt præter animi ſente
ſe gerant. Nam ſcire debes, non tam illorum vxores
piundi te cupidum eſſe, quam ipſi ſeruandi ſint cupi
ſylueſtres cogitato, poſteaquam viſæ ſunt, cum natu
multæ ſint numero. Sin quis natos venetur, non iam
vna quidem ſit, fugit: ſed eum qui capere conatur,
quidem intra munitionem occluſi, poteſtatem nobis
pugnandi cum tanto ipſorum numero, quanto nob
At ſi lata in planitie cum ipſis congrediemur ſepara
partim nobis à fronte obſiſtere, partim ab latere vno,
tero, partim denique à tergo: vide ne cuique noſtrum
culis & manibus ſit opus. Præterea nolim noſtros milites
hilaritati ſe dediſſe video, abductos ad periculoſum
Xen. de inſtit. Cyr. 4.

Barbaros haud nimium metuite, cogitantes (
das) quod prius cum Macedonibus qui pars eorum
ſtis: & ſicut ego coniecturam facio atq; aliorum de
audiui, non vſque adeo formidabiles fore confido,
ipſa infirma ſunt apud hoſtes, & tamen opinionem
boris, atque formidanda eſſe videntur: cum accedit
ploratio, & experientia, animi eorum, quibus cum
dum eſt magis confirmantur. Quibus vero ineſt
his fortaſſe hoſtes ignari audacius congrediuntur. Sed
ctatione futuri impetus terrent imperitos: ſunt enim
reſpectu, terribiles, & clamoris magnitudine intolerab
iam inanis armorum vibratio atque inter ſe con
ſpeciem quandam comminationis: ſed ad communis
cum reſiſtentibus non pari animo præditi ſunt. Neque
dines ſeruat, nec verentur locum ſuum in acie cũ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN